

ЯК ВИМІРЯТИ ІНТЕГРАЦІЮ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

основні підходи та обмеження

Повноцінна інтеграція ВПО є одним із пріоритетів влади. Оцінка успішності інтеграції – частина цього завдання. Щоб оцінити інтеграцію ВПО, слід обрати один із кількох можливих підходів, керуючись при цьому актуалізованими довгостроковими рішеннями щодо внутрішнього переміщення та спроможністю забезпечити процес оцінки необхідними даними.

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО?

Стратегія інтеграції ВПО до 2020 мала на меті визначити довгострокові рішення щодо внутрішнього переміщення, після впровадження яких ВПО більше не потребували б специфічної допомоги у зв'язку з переміщенням і могли б реалізувати свої права на рівні з іншими громадянами/-ами. Однак чинна стратегія не містить чітких критеріїв успішності процесу інтеграції ВПО, що ускладнює оцінку ефективності політик у цьому напрямку. Питання підходів до оцінки інтеграції ВПО залишається актуальним і з

огляду на те, що повноцінна інтеграція ВПО є однією з цілей, зафіксованих у Програмі діяльності Кабміну.

ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ТА ВИМІРЮВАННЯ ІНДИКАТОРІВ ІНТЕГРАЦІЇ ВПО

Поняття "інтеграція" часто використовують для опису різних аспектів життя особи після переїзду в іншу країну чи місцевість. Утім, у науковій літературі немає консенсусу ні щодо визначення самого поняття, ні щодо того, як виміряти успішність цього процесу.

Ми виокремлюємо два основні підходи, які можна використовувати для вимірювання інтеграції ВПО в таких сферах як доступ до житла, ринку праці, освіти, медицини тощо:

Перший підхід: погодження, що вважати успішною інтеграцією, та оцінка, наскільки становище переселенок/-ців відрізняється від цієї ситуації. У цьому випадку довгострокові рішення щодо внутрішнього переміщення могли б бути мірилом інтеграції внутрішньо переміщених осіб.

Другий підхід: порівняння становища у цих сферах внутрішньо переміщених осіб із населенням, яке проживає у приймаючих громадах. У цьому випадку мірилом успішної інтеграції є брак різниці між двома групами населення з урахуванням їхніх соціально-економічних характеристик.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НАЯВНИХ ДЖЕРЕЛ ДАНИХ ДЛЯ ОЦІНКИ ІНДИКАТОРІВ ІНТЕГРАЦІЇ ВПО

Відомчі реєстри (Єдина інформаційна база даних про внутрішньо переміщених осіб):

- + Можливість оперативно аналізувати дані щодо потреб ВПО та членів сімей ВПО.
- Містять інформацію тільки про зареєстрованих ВПО і не містять даних, за якими можна було б порівняти становище ВПО з населенням, яке не зазнало переміщення.

Перепис населення:

- + Є джерелом інформації щодо умов проживання ВПО та статусу на ринку праці. Дозволяє оцінити довгострокові наслідки переміщення ВПО за обраними показниками, адже проводиться тільки кожні 10 років.
- Питання щодо наявності статусу переміщення можуть не включити в остаточну версію Програми перепису, бо офіс Уповноваженого ВРУ з прав людини визначає їх як чутливі.

Вибіркові обстеження (Обстеження робочої сили та Обстеження умов життя домогосподарств):

- + Періодичні обстеження, які дозволять порівняно оперативно отримувати основні показники соціально-економічного становища населення за міжнародно визнаною методологією.
- Для отримання надійних оцінок показників для ВПО при розробці вибірки потрібно врахувати територіальне розміщення ВПО і за потреби зробити додаткову вибірку ВПО (oversampling).

Соціологічні опитування (Національна система моніторингу ситуації з внутрішньо переміщеними особами):

- + Дають можливість у динаміці аналізувати велику кількість показників щодо становища ВПО.

- Проведення соціологічних опитувань є вартісним і залежить від можливості залучити донорську допомогу.

ЩО МИ ПРОПОНУЄМО?

Державній службі статистики розробити сталі рішення щодо отримання періодичних даних про інтеграцію ВПО
3 березня 2016 року Міжнародна організація міграції започаткувала Національну систему моніторингу – регулярне комплексне дослідження ситуації з внутрішньо переміщеними особами в Україні. Проведення цього дослідження можливе тільки завдяки підтримці донорок/-ів. Система державної статистики не виокремлює внутрішньо переміщених осіб як окрему групу населення – як наслідок, не виробляє статистику, необхідну для оцінки процесу інтеграції ВПО у громадах. Слід розглянути включення питання щодо статусу ВПО при проведенні вибірових обстежень і перепису.

Міністерству соціальної політики та Міністерству у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України погодити індикатори успішності довгострокових рішень для ВПО
Чинна стратегія інтеграції ВПО закінчується у 2020 році. На основі її аналізу потрібно переглянути принципи розробки довгострокових рішень щодо внутрішньо переміщених осіб і системи моніторингу прогресу в реалізації цих рішень. Перегляд довгострокових рішень має відбуватися з залученням усіх відповідальних органів влади та громадських об'єднань ВПО.

Досліджував аналітичний центр CEDOS у рамках "Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні", яку виконує Міжнародний фонд "Відродження" в партнерстві з ініціативою відкритого суспільства для Європи за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні.

